

Supervízia školského podporného tímu – s využitím princípov adlerovskej psychológie

Supervision of the school support team – using the principles of Adlerian psychology

Eva Hlistová

Recenzent/Review: Mgr. Rastislav Zubaj

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, odbor implementácie projektov

Submitted/Odoslané: 20. 01. 2022

Accepted/Prijaté: 06. 02. 2022

Abstrakt: Cieľom príspevku je poukázať v rámci inklúzie na školách na vznik nového pracovného kolektívu, podporného tímu a na jeho potrebu supervíznej podpory. V práci sa stručne zaoberáme nárokmi súčasnej školy na povolanie pedagóga a odborného zamestnanca, ponúkame krátke definície inklúzie, podporného tímu a foriem supervízie v škole podľa dostupných materiálov. Našou snahou je priblížiť čitateľovi rámec fungovania odborníkov (aj pedagógov) v rámci podporného tímu, ich kompetencie a možnosti spolupráce, riziká v rámci poskytovania pomoci v škole a pohľad na možnosti supervízie pre podporný tím. Približujeme princípy individuálnej psychológie Alfreda Adlera využiteľné v tímovej supervízii so zameraním na

podpornú funkciu supervízie a predkladáme techniku Skupiny silných stránok, ako jednu z praktických sociálnopsychologických aktivít pre supervíziu tímu. V závere poukazujeme na dôležitosť rozvoja sociálnych zručností a spolupráce v škole u pedagogických a odborných zamestnancov.

Kľúčové slová: inklúzia, podpora, podporný tím, povzbudenie, silné stránky, spolupatričnosť, supervízia

Abstract: The aim of this paper is to point out the formation of a new work team, support team and its need for supervisory support in school environment as a part of inclusion. In this work we briefly deal with the demands of the school these days on

the profession of teacher and professional staff, we offer short definitions of inclusion, support team and forms of supervision in the school according to available materials. Our aim is to bring the reader closer to the framework of the work of experts (including teachers) within the support team, their competencies and possibilities of cooperation, risks in providing assistance at school and a view of the possibilities of supervision for the support team. We present Alfred Adler's principles of individual psychology, which can be used in team supervision with a focus on the supporting function of supervision, and present the strength group technique as one of the practical socio-psychological activities for team supervision. In conclusion, we point out the importance of social skills development and cooperation of pedagogical and professional staff at school.

Key words: inclusion, support, support team, encouragement, strengths, sense of belonging, supervision

Úvod

Práca v oblasti školstva v súčasnosti so sebou prináša stále vyššie nároky na odbornosť, kompetencie a sociálne zručnosti pedagogických a odborných zamestnancov, vo vzťahoch žiakom,

rodičom, kolegom, nadriadeným a inštitúciám. Spoločnosť charakterizujú globalizačné procesy sprevádzané aj negatívnymi javmi a od školy sa očakáva, že bude zmiernovať ich dopady. Očakávania prichádzajú zo strany rodičov, komunity, spoločnosti. Objavujú sa nové prístupy vo výchove a vzdelávaní, vznikajú nové pracovné miesta, vytvárajú sa nové pracovné skupiny. Jednou zo zmien v školstve je zavádzanie inklúzie do škôl. Jedná sa o formu výchovy a vzdelávania, ktorá akceptuje potreby všetkých žiakov v tomto procese, reaguje na spoločenské zmeny a je v súčinnosti s právami dieťaťa, podporuje rodinu a spoločnosť. Inkluzívne vzdelávanie nezahŕňa len špecifické skupiny žiakov, ale všetkých žiakov, pretože každý žiak je individualita, je niečím špecifický. Škola by mala v maximálnej miere vyjsť žiakom v ústrety, aby mohli uplatniť svoje špecifické potreby v rámci svojho individuálneho vývinu. Výhody inklúzie pre školu úzko súvisia s potrebou rozvíjania profesionálnych schopností a zručností učiteľov a odborných zamestnancov s dôrazom na spoluprácu všetkých zúčastnených v procese výchovy a vzdelávania. Ide o spoluprácu pedagógov, odborných zamestnancov, vedenia školy, rodičov aj širšieho

spoločenského prostredia (Bagalová, Biziková, Fatulová, 2015).

Profil inkluzívneho učiteľa vymedzuje učiteľské kompetencie v rámci postojov, vedomostí a zručností. Ide o schopnosť nadviazať plnohodnotný kontakt, rozvíjať interakciu a komunikáciu, schopnosť empatie, schopnosť akceptovať a prijať odlišnosť, schopnosť pohotovo a adekvátne reagovať v meniacich sa vonkajších podmienkach, schopnosť sebareflexie, sebaoponovania a sebakontroly, schopnosť spolupráce, sebaúctu a úctu k iným osobám, komplexné odborné vedomosti a dostatočné kompetencie pre odovzdávanie informácií na rôznych úrovniach, odborné znalosti v oblasti inkluzívnej edukácie, schopnosť využiť špecifiká ťažkostí detí v prospech všetkých zúčastnených, schopnosť mobilizovať zdroje zvládania problematických/kritických situácií, schopnosť systémovej práce, ako aj schopnosť nachádzať a vťahovať do procesu výchovy okolnosti podporujúce vývin a osobnostný rozvoj subjektov výchovy, schopnosť reagovať na nové a nepredvídané situácie vyplývajúce z individuálnych potrieb a reakcií jednotlivých žiakov (Koštrnová, Ustohalová, Verešová, 2020).

Miesto podporného tímu v inkluzívnej škole

Vysoké požiadavky na pedagogických a odborných zamestnancov školy vytvorili priestor pre vznik podporných tímov zložených z odborníkov, ktorí sú prítomní priamo v škole a aktívne sa podieľajú na tvorbe kultúry školy, pracujú nielen so žiakmi, ale aj s učiteľmi, rodičmi a nastavujú systematické procesy. Základ podporného tímu tvoria školský špeciálny pedagóg a školský psychológ, k nim sa pridávajú ďalší školskí odborníci: školský logopéd, sociálny či liečebný pedagóg, kariérny poradca, terapeut. Učители a pedagogickí asistenti sa pridávajú do subtímov v závislosti na riešenom probléme. Systém podpory má viac úrovní, podporný tím nastupuje na druhej úrovni, kedy triedny učiteľ, rodič a asistent ako najbližšie vzťahové osoby žiaka potrebujú odbornú pomoc. Ide o pomoc odborných zamestnancov školy.

Psychológ – zabezpečuje jednorazovú alebo pravidelnú individuálnu či skupinovú psychologickú intervenciu s deťmi, ktoré podľa situácie v tíme preberie pod svoju starostlivosť, prevažne deti s emočnými problémami, úzkosťami, v porozvodovej starostlivosti apod. Poskytuje vzdelávanie rodičom a učiteľom, realizuje skríning, meranie klímy tried, pedagogického zboru, orientačnú diagnostiku a i.

Špeciálny pedagóg – poskytuje starostlivosť deťom s poruchami učenia cez špecializované predmety podľa svojho rozvrhu, zúčastňuje sa na stretnutiach výchovných komisií, usmerňuje činnosť učiteľov u integrovaných žiakov. Rieši intervencie, ktoré od tímu požaduje podporný tím (triedni učelia). Zabezpečuje integráciu detí, dokumentáciu, komunikáciu s poradňami, rodičmi, vyhľadáva deti s poruchami učenia, realizuje depistáže v prvých ročníkoch, či rozvojové grafomotorické programy, koordinujú triednych učiteľov pri edukácii detí so ŠVVP, vypracúvajú IVP.

Výchovný (kariérny) poradca – je expert na podporu žiakov 9. (8.) a 5.ročníka pri rozhodovaní o ďalšom vzdelávaní, zabezpečuje dokumentáciu, prihlášky a kariérne poradenstvo v súvislosti s prechodom na strednú školu alebo 5,8-ročné gymnázium. Realizuje v triedach aktivity zamerané na poradenstvo a výber povolania, organizuje v tejto oblasti poradenstvo pre rodičov.

Terapeut – realizuje špecifickú odbornú intervenciu zameranú na veľmi rizikové deti, resp. deti s vážnymi psychickými problémami. Poskytuje poradenstvo rodičom, podľa potreby realizuje individuálne, skupinové alebo rodinné terapie, napr. arteterapia, terapia hrou.

Pravidelne navštevuje externého supervízora.

Hlavnými úlohami podporného tímu v škole sú: vyhľadávanie a identifikácia zdrojov rizík u žiakov, spätná väzba pre žiakov a učiteľov, poradenstvo, podpora a vzdelávanie učiteľom a rodičom, prevencia, mediácia, intervencia, mentoring, supervízia a podpora učiteľov, tímové porady, intervízie, supervízie a prípadové konferencie (Križo, Krnáčová, 2021).

V bežných činnostiach fungujú členovia tímu samostatne a vykonávajú činnosti, ktoré má každý v svojej náplni, spoločne sa stretávajú pravidelne aspoň raz mesačne a preberajú svoje úlohy a činnosti, hodnotia a plánujú. V rámci podporného tímu môžu byť podsekcie, s cieľom riešiť spoločne nejaký prípad, intervenciu, prevenciu alebo terapiu, reagovať na nejakú požiadavku vedenia školy, rodičov, učiteľov a pod.

V rámci tímu je možné zdieľať informácie, ktoré nie sú výslovne klientom určené ako dôverné. Všeobecne známe informácie a supervízne podklady členovia zdieľajú pre efektívnejšiu činnosť v tíme.

Podporný tím z dôvodu úzkej komplexnosti, efektivity a rýchlosti koordinuje jeden z členov tímu. Plní úlohu *koordinátora tímu*. Nemá rozhodné

slovo v tíme. Vykonáva tie činnosti, ktorými ho tím poverí.

Ako sa realizuje supervízia odborného tímu a aké sú jej témy?

Supervízorom tímu je odborný garant celého tímu. Supervízor garantuje odbornosť celého tímu, poskytuje svoje pripomienky a skúsenosti pri sprevádzaní činnosti celého tímu. V prípade potreby vedie supervízne riadenie, zabezpečuje externú supervíziu pre celý tím. Zúčastňuje sa na náročných prípadoch a poskytuje poradenstvo tímu. Môže to byť napr. terapeut alebo psychológ. Ideálne, ak je externý expert (Križo, Krnáčová, 2020).

Supervízia je nástroj, ktorý prichádza do škôl z oblasti psychoterapie a sociálnej práce, ako nástroj pre rozvoj jednotlivcov a tímov. Charakterizuje ju podpora, vzdelávanie a určitá miera riadenia pri práci s ľuďmi. Je nástrojom ďalšieho vzdelávania a zvyšovania profesijných kompetencií (Havrdová, Hajný, 2008).

Vzhľadom k zameraniu pracovných cieľov a aktivít sa objavujú základné témy supervízie podporného tímu. Tie sa môžu prelínať, plynule prechádzať medzi sebou alebo s pravidelne objavovať ako hlavná téma. Najčastejšie podporný tím v supervízii rieši:

Prácu s klientami, ktorými môžu byť žiaci, učitelia alebo rodičia. V supervízii sa objavujú témy ako plánovanie terapie,

techniky, vhodné intervencie, hranice a vzťahy.

Vzťahy vo vnútritímútkajúce sa úlohy, roly, komunikácie, skupinovej dynamiky, hraníc a profesionálnej etiky.

Vzťahy k organizácii so zameraním na hodnotenie, efektivitu, lojalitu, podporu vzdelávania a rozvoja, starostlivosť, tvorivosť a osobný vplyv na rozvoj organizácie.

Vzťahy k vonkajšiemu svetu sa týkajú edukácie, zdrojov, spoločenskej klímy, politiky a ekonomiky.

Legislatívny rámec supervízie v škole

V súčasnosti supervízia v školstve nemá legislatívnu oporu, v rámci Zákona 138/2019Z.z o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ju môžeme interpretovať ako súčasť profesijného rozvoja podľa par.3 Práva pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca 1) Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec má okrem práv ustanovených osobitými právnymi predpismi pri výkone pracovnej činnosti právo na g) profesijný rozvoj.

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v rámci realizácie Národného projektu Štandardy (od júna 2019), v ktorom medzi očakávanými prínosmi je zlepšiť odborné kompetencie

pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení, vypracoval Štandard Supervízia. Charakterizuje v ňom supervíziu ako odbornú podporu, pomoc, spätnú väzbu, ktorá vedie k zvyšovaniu profesijných kompetencií odborných zamestnancov, pracovných tímov. Jej predpokladom je súhlas oboch zúčastnených strán (supervidovaného a supervidujúceho), vyžiadanie supervízie a zhoda supervidovaných a vedenia školského zariadenia pri výbere supervízora. Supervízora charakterizuje ako osobu poskytujúcu supervíziu, spĺňajúcu stanovené kvalifikačné požiadavky a vo vzťahu k supervidovanému zabezpečujúcu bezpečné prostredie a nezávislosť poskytovania supervízie. Supervidovaný je charakterizovaný ako odborný alebo pedagogický zamestnanec, ktorému je poskytovaná supervízia. Supervíziu iniciuje odborný alebo pedagogický zamestnanec alebo školské zariadenie (riaditeľ, vedúci odborného úseku) z dôvodu:

- potreby odbornej podpory, pomoci a verifikácie správnosti odborných postupov pri práci s klientom
- potreby rozšíriť/doplniť možnosti prístupov a odborných postupov a alternatív práce pri jednotlivých prípadoch

- korigovania neefektívnych odborných prístupov
- osobnostného rozvoja, učenia sa, zbierania skúseností a nachádzania efektívnych riešení pri výkone práce
- potreby organizácie skvalitniť tímovú spoluprácu

Realizáciu supervízie v škole vykonávajú na základe týchto štandardov vyškolení supervízori z radov odborných pracovníkov organizácií spolupracujúcich v školstve (CPPPaP, VUDPaP, MPC, Inklucentrum, zoznam supervízorov MPaSV SR) a interní a externí zamestnanci školy vyškolení v supervízii.

Supervízia ako podporná metóda

Supervízia tvorí súčasť profesijnej podpory a rastu, patrí k najúčinnjším nástrojom profesijnej podpory a pomoci, pomáha vytvárať novú perspektívu, nadhľad, vedie k účinnej sebareflexii. Supervízia v škole sa zameriava na jednotlivcov, tímy, skupiny spolupracovníkov alebo celú organizáciu, súvisí s aktuálnymi potrebami školy a jej zamestnancov, žiakov a rodičov žiakov. Význam supervízie pre pedagogických a odborných zamestnancov má viacero rovín. *Prvou* je pomoc s uvedomovaním si rámca svojej roly. Pomáhajúce profesie majú totiž tendenciu presahovať hranice profesionálnych vzťahov a prejavuje sa osobná angažovanosť a prehnaná potreba

pomáhať, čo môže viesť k syndrómu vyhorenia. Prevenciou je supervízia. Druhá rovina je vzťahová, vyskytujú sa vzťahové problémy a problémy v komunikácii s kolegami, žiakmi, vedením, rodičmi žiakov. V tomto prípade môže byť supervízia priestorom, kde je možné o týchto problémoch bezpečne hovoriť, pochopiť ich príčiny a hľadať spôsoby riešenia. To pomáha vytvárať pozitívnu klímu celej školy a pozitívne pôsobí aj na pracovné výkony pedagogických a odborných zamestnancov aj na samotných žiakov. Havrdová a Hajný (2008) považujú za hlavné funkcie supervízie *podpornú, riadiacu a vzdelávaciu*. Podporná funkcia umožňuje zlepšiť pocit z práce čeliť pocitom sklamaní, posilňuje vedomie hodnoty práce a spolunáležitosti s profesiou a organizáciou, dáva pocit istoty a motivuje pre ďalšiu prácu na sebe. Pomocou *riadiacej* funkcie môže supervízor zlepšovať efektivitu práce, komunikáciu, vyjasňovať hranice a kompetencie, odhaľovať problémy a profesionálne pochybenia, či kontrolovať a hodnotiť pracovníkov. Podstatu *vzdelávacej* funkcie tvorí začlenenie znalostí, vedomostí a hodnôt do prijatia seba samého ako odborníka a do spôsobu práce, ktorý si vyžaduje práve také znalosti, vedomosti a hodnoty, ktoré

definujú sociálnu (pedagogickú, odbornú) prácu.

Formy supervízie v škole

Podporná funkcia supervízie sa využíva prostredníctvom rôznych foriem realizácie supervízie:

Individuálna supervízia je rozhovor supervízora s pracovníkom (pedagóg, odborný zamestnanec), základom je bezpečný a dôverný vzťah. Dôležité je vopred si dohodnúť a v prípade potreby ujasňovať ciele a pracovať na nich na ďalších stretnutiach. Obsahom rozhovoru môžu byť obsah práce, konkrétny prípad (so žiakom, kolegom, nadriadeným, rodičom), rozvoj zručností, rozvoj pracovnej pozície, nové úlohy, miesto a práca v tíme, prežívanie pracovných situácií, vzťahy v práci. Supervízor vytvára bezpečný priestor, podporuje, povzbudzuje, pomáha zorientovať sa v situácii, pomáha hľadať odpovede, ujasňovať kompetencie. Individuálna supervízia je vhodná aj pre začínajúcich zamestnancov. *Skupinová supervízia* využíva skupinovú dynamiku, pravidlá skupiny, podporu, rôznorodosť v názoroch a uhloch pohľadu pre efektívnejšie fungovanie skupiny alebo jednotlivca. Proces prebieha pod vedením supervízora. Skupinu tvoria členovia s rovnakým zameraním, môže ísť o triednych učiteľov, začínajúcich

zamestnancov, učiteľov špecifického predmetu, podporný tím, pedagogických a odborných zamestnancov venujúcich sa konkrétnemu problému (žiak s veľkou absenciou, žiak so zdravotným znevýhodnením, zanedbávajúci rodičia), širší tím vedenia školy, vychovávateľov ŠKD.

Tímová supervízia prebieha v interakcii supervízora a pracovného tímu. V prostredí školy je tímom skupina profesionálov, ktorí pracujú s jedným klientom alebo skupinou (žiaci, učitelia, rodičia) na konkrétnej úlohe. Supervízor a supervidovaný tím riešia v supervízii efektivitu tímu, zameranie úlohy, prispievanie v tíme, roly. Supervízor sa orientuje na podporu, hľadanie potrieb, kompetencií, hierarchiu a roly na pracovisku.

V školskom prostredí, v rámci pedagogického zboru alebo podporného tímu je realizovateľná aj tzv. *peer-supervízia*, kde je rola supervízora prenesená na jedného z členov tímu. Obsahom supervízie môže byť napr. vyjasnenie si zodpovednosti v pracovnej úlohe. Podobným spôsobom sa pracuje aj v rámci *intervízie*, kde nie je prítomný externý supervízor, ale jeho funkciu preberá interný zamestnanec. Obsahom intervízie sa stáva prípadová práca, zdieľanie skúseností, vzájomná

podpora, reflexia medzi kolegami, formou prípadovej štúdie, kazuistiky, spoločného riešenia úlohy, zaučania nových kolegov. Využíva sa v prípade organizačných zmien, nezhôd na pracovisku, pri práci s problémovými rodičmi, pri oslabení tímu, nedostatku financií na externú supervíziu a tiež ako prevencia syndrómu vyhorenia. S rolou intervízora je spojené riziko preťaženia, zvýšených nárokov na udržanie si nadhľadu, emočná zainteresovanosť, vyžaduje si odborníka v supervízii s dlhoročnou praxou.

Hawkins a Shohet (in Havrdová, Hajný, 2008) uvádzajú rady k tvorbe supervíznej skupiny na pracovisku: pracovníci by mali mať podobné hodnoty, ale iné prístupy, počet členov skupiny by mal umožňovať každému členovi riešiť svoju situáciu, členovia skupiny by sa mali plnohodnotne v skupine zapájať, stanoviť si podmienky stretávania a kontrakt, ujasniť si očakávania, vyčleniť si čas na spätnú väzbu. Na supervíziu sa môžeme pozerať ako na nástroj podpory, vzdelávania a určitej miery riadenia v pomáhajúcich profesiách, do ktorých zaradíme aj pedagogických a odborných zamestnancov školy. V rámci podpory a vzdelávania je supervízia cielená na reflexiu a sebareflexiu supervidovaného, pomáha pochopiť motívny mechanizmy rozhodovania a správania, umožňuje

rozvinúť odvahu a prosociálne správanie, spoluprácu a prispievanie pre iných. V škole to vnímame ako základné zameranie vzťahov na úrovniach žiak-pedagóg, pedagóg – rodič, pedagóg – pedagóg (odborný zamestnanec).

Princípy individuálnej psychológie v supervízii

Alfred Adler (1870 – 1937) formuloval základné princípy individuálnej psychológie ako holizmus, účelovosť správania a cit spolupatričnosti na základe potreby každého jedinca – patriť k ľudskej komunite a cítiť, že v nej mám svoje miesto (Dreikurová-Fergusonová, 2005). Je považovaný za humanistického mysliteľa, lekára, psychológa, vedca a etika, veľkú pozornosť vo svojej práci venoval teórii a praxi výchovy (Marková, 2012). Alfred Adler pracoval v detských poradniach vo Viedni počas 1. svetovej vojny, v zvláštnom stredisku pre ťažko vychovateľné deti. Poskytoval konzultácie rodičom, učiteľom a študentom. Podľa tohto vzoru boli potom vo Viedni zriaďované desiatky ďalších stredísk a kliník aplikujúcich Adlerove metódy. Jeho pokračovateľ Rudolf Dreikurs, v 30. rokoch 20. storočia viedol v Chicagu diskusnú skupinu matiek, ako dostupnú psychoedukačnú techniku pre rodičov. Adlerova individuálna psychológia pracuje s princípom povzbudzovania ako

klúčovým faktorom motivácie. Má mnoho foriem, techník a významov (Čechová, 2020).

Technika pre supervíziu podporného tímu

V množstve techník, ktoré sa využívajú v supervízii majú svoje miesto psychoedukačné skupiny, využívajúce skupinový zážitok pre naplnenie potrieb zúčastnených. Skupiny silných stránok je štrukturovaná psychoedukačná skupinová skúsenosť, vychádzajúca z teórie individuálnej psychológie. Bola vyvinutá pre posilnenie účastníkov skupín starších detí, adolescentov a dospelých, primárne zameraná na využitie silných stránok, prispievania a spolupatričnosti, osobnej sily a schopností.

Technika funguje na princípoch *posilnenia* – zvyšovanie vlastného potenciálu na vytváranie príležitostí, *rovnocennosti* – rovnocenné správanie v rámci spoločnosti ku každému jej členovi, *empatie* – porozumenie myslieni, prežívaniu a správaniu iného človeka, *povzbudenia* – slovné vyjadrenie podpory pozitívnych zámerov, postojov, hodnôt a silných stránok iných a *vzdelávania* – získavanie, precvičovanie a aplikovanie naučeného pre zvýšenie osobnej zodpovednosti a sociálnej citlivosti. Pracuje s premisami sociálnej začlenenosti, sebaurčovania a kreativity, účelovosti

správania, výberovosti správania, sociálneho kontextu, spoločenskej rovnocennosti, pohybu vpred, samostatného rozhodovania a rozvíjania citu spolupatričnosti. Porozumenie sebe a ostatným sa deje pomocou konkrétneho zážitku zo života, ktorému jedinec pripisuje význam.

Účelom techniky Skupiny silných stránok je posilniť iných a seba v skupine pomocou identifikácie a prospešného využitia osobných aktív, silných stránok, prispievania a spolupatričnosti. Zásadami skupiny sú rešpekt, rutina, pravidlá, práva a zodpovednosť (Winiget, Miliren, 2008). Počet stretnutí skupiny závisí od počtu jej členov, na každom stretnutí sa jeden účastník podeli s ostatnými s informáciami o sebe, povie svoj profesijný príbeh, zážitok zo školského pracovného prostredia. Môže ísť o skúsenosť z vyučovania so žiakom alebo žiakmi, komunikáciu alebo konflikt s kolegom, rodičom, nadriadeným, riešenie pracovnej úlohy, problému. Počas rozprávania jedného člena skupiny ostatní zaznamenávajú jeho silné stránky, prispievania, spolupatričnosť s ostatnými, jeho zdroje, prosociálne riešenia. Po skončení rozprávania sa počúvajúcí podelia s rozprávajúcim dobrovoľníkom so zaznamenaným zoznamom. Dobrovoľník si následne vyberá atribúty, ktoré ho podľa

jeho mienky najviac vystihujú. Po tejto fáze vstupuje aktívne do skupiny supervízor/intervízor, aby rozobral s jednotlivcom využívanie týchto atribútov a možnosti ich ďalšej aplikácie.

Využívanie tejto techniky v supervízii tímu prináša pre zúčastnených, jednotlivca aj skupiny viaceré podporné benefity:

- identifikácia silných stránok, zdrojov a kreativity u iných
- identifikácia vlastných silných stránok, zdrojov a kreativity
- prispievania k odhaľovaniu silných stránok pre iných
- zážitok prostredia sociálnej rovnocennosti
- zážitok empatického počúvania
- zážitok spätnej väzby
- vzájomné povzbudzovanie
- rozvíjanie zmyslu pre spolupatričnosť

Aktivitu Skupina silných stránok je možné ďalej rozvíjať v individuálnej supervízii formou *Modelu riešenia problému*. Tá nasleduje po skupine, kde supervidovaný získal zoznam svojich aktív, silných stránok, prispievania. Supervízor kladie v nasledujúcom individuálnom rozhovore otázky na využitie týchto zdrojov pri riešení súčasného konkrétneho problému. Pýta sa na oblasť, situáciu v profesijnom živote supervidovaného, kde môže využiť svoje

silné stránky, aby ho viedli novým smerom – prerámcovanie alebo mu pomohli vyriešiť náročnú situáciu. Ďalšími otázkami supervidovanému ukazuje možnosti nadmerného alebo nedostatočného využívania svojich silných stránok. V závere supervízneho rozhovoru supervízor vytvára priestor pre plán aktivít supervidovaného, otázkou: „Ako by ste mohli v nadchádzajúcom týždni urobiť nejaké zmeny, aby sa veci pre vás zlepšili?“ Ide o povzbudzovanie supervidovaného, vyjadrenie akceptácie a rešpektu. Supervízor sa zameriava na pozitívnu pozornosť a záujem o supervidovaného, podporuje jeho vnútornú motiváciu a zodpovednosť. (Čechová, 2020). Používaním techniky Skupiny silných stránok môžu pedagogickí a odborní zamestnanci efektívnejšie riešiť výzvy a problémy profesijného a osobného života, porozumením sebe môžu zlepšiť kvalitu svojho života a tým aj kvalitu života iných (Winiget, Miliren, 2008).

Záver

Supervíziu chápeme ako nástroj rozvoja pre pedagógov a odborných zamestnancov školy. V supervízii skupiny, podporného tímu, upozorňujeme na dôležitosť každého názoru supervidovaného. Ide o proces učenia sa vzájomnej tolerancie, rešpektu, sebarozvoja na úrovni počúvania, poskytovania spätnej väzby, osobnostného

aj profesijného rastu, učenie sa zvládať chyby a hľadať možnosti, hľadať a nájsť svoje miesto v pracovnom tíme. Skupinová prípadová supervízia sa javí pre odborný tím ako jedna z najvhodnejších, najbezpečnejších a najmenej rizikových foriem supervízie. Jej hlavným cieľom je podpora pracovného kolektívu, zameriava sa síce na konflikty (viditeľné aj skryté), ale smeruje k zlepšovaniu vzťahov a vzájomnej spolupráce. Popísanú aktivitu Skupiny silných stránok sme priniesli ako námiet pre supervíznu prácu s podporným tímom. Vnímame ju ako jednu z možností psychohygieny a prevencie syndrómu vyhorenia, ktorým primárne trpia pomáhajúce profesie. V kontexte školy supervízia predstavuje interakčnú formu ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov, formu kolegiálneho učenia, podpory a povzbudzovania.

Zoznam použitej literatúry:

BAGALOVÁ, Ľubica – BIZIKOVÁ, Ľubica – FATULOVÁ, Zuzana. 2015. Metodika podporujúca inkluzívne vzdelávanie v školách. Bratislava: ŠPU, 2015. 156s. ISBN 978-80-8118-143-6
ČECHOVÁ, Daniela. 2020. Intervencie v individuálnej psychológii, Bratislava: UK, 2020. 95s. ISBN 978-80-223-4898-0
DREIKURSOVÁ - FERGUSONOVÁ, Eva. 2005. Adlerovská teória, Bratislava:

Slovenská adlerovská spoločnosť, 2005.
42s. ISBN 80-969264-7-0

HAVRDOVÁ, Z. – HAJNÝ, M. et al.
2008. Praktická supervize. Praha: Galén,
2008. 211 s. ISBN 978-80-7262-532-1

KOŠTRNOVÁ, Dagmar –
USTOHALOVÁ Teřana – VEREŠOVÁ,
Jana. 2020. Tvorba inkluzívnej školy a
školského zariadenia z pohľadu
pedagogických a odborných zamestnancov
– východiská tvorby inkluzívneho
prostredia triedy a skupiny. Príručka pre
účastníkov inovačného vzdelávania.
Bratislava: MPC. 39s. ISBN 978-80-565-
1464-1

KRIŽO, Viktor – KRNÁČOVÁ, Zuzana.
2020. Školský podporný tím, krátky
sprievodca princípmi školského
podporného tímu. Bratislava:
Inklucentrum, 2012. 11s.

KRIŽO, Viktor – KRNÁČOVÁ, Zuzana.
2021. Multidisciplinárny prístup v školách.
Školský podporný tím. Bratislava:
VUDPaP, Národný projekt Štandardy,
2021 24s.

LIBERČANOVÁ, Kristína. 2018. Metódy
sociálnej pedagogiky I. Trnava:
Pedagogická fakulta, Trnavská univerzita,
2018. 175s. ISBN 978-80-568-0175-8

TOŠNER, Jiří. 2012. Příležitosti a bariéry
supervize v pomáhajících profesích.
Sborník konference Rozvoj školy a
supervize. Praha: Centrum

vzdělávání,o.s.,2012. 76s. ISBN 978-80-
905000-7-5

WINIGET, Wes – MILIREN, Al. 2008.
Skupiny silných stránok, Bratislava:
Slovenská adlerovská spoločnosť, 2008.
47s. ISBN 978-80-969959-9-8

Zákon 138/2019Z.z o pedagogických
zamestnancoch a odborných
zamestnancoch a o zmene a doplnení
niektorých zákonov

Kontakt na autora:

Eva Hlistová, Mgr.

ZŠ Karloveská 61, Bratislava

ZŠ Prokofievova 5 , Bratislava

e-mail: eva.hlistova@gmail.com